

СТАРОДРУКИ ОДЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В українських книгозбірнях зберігається велика кількість західноєвропейських стародруків, включаючи інкунабули. Поступово з'являються їх наукові описи та каталоги: каталог інкунабул Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (тепер Національна бібліотека України ім. В. Вернадського), укладений Борисом Зданевичем (1974), каталоги палеотипів — Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника, укладений Ріммою Харабадот і Романом Біганським (1986), та НБУВ, укладений Маргаритою Шамрай (1995). І ось щойно з'явився друком каталог рідкісних друків XVI ст. Наукової бібліотеки Одеського університету¹.

Каталог включає 494 стародруки, чотири з яких описані в додатку. Майже всі вони друковані латинкою та різними європейськими мовами, за винятком двох кириличних видань, що вийшли друком в Острозі: Біблія друку Івана Федорова 1581 р. (№ 489, придбана 1894 р.) і *Книга о постничестві* Василя Великого 1594 р. (№ 490). Острозька Біблія в 1709 р. належала архимандритові Астраханського монастиря Антонію, а згодом, у 1789–1794 рр., була власністю «крест'янина Івана Іванова сына Красильникова» в с. Сершилові.

Репертуар цих книг складають переважно книги з юриспруденції, а також твори античних авторів, твори з природничих і гуманітарних наук, видані переважно в Італії та інших друкарнях Західної Європи. Тут є також празькі видання й декілька польських.

Початки Наукової бібліотеки Одеського університету сягають 1817 р. та заснування Рішельєвського ліцею, який 1865 р. було реорганізовано в Новоросійський університет. До бібліотеки в різний час надходили книги від відомих славістів Володимира Григоровича (1815–1876), Анджея Кухарського (1795–1862)², серед книг якого зберігся унікальний збірник псалмів у перекладі лужицькою мовою Альбіна Моллера (Albin Moller. *Das Wendisch Gesangbuch*, Будишин 1574; №№ каталогу 293 і 293, конволют, ілюстрація опублікована на кольоровій вклейці). Раніше був

¹ *Каталог изданий XVI века из фондов Научной библиотеки Одесского университета им. И. И. Мечникова /* уряд. Е. В. Полевщикова, наук. ред. та вступна стаття Е. А. Радзиховская. Одесса 2005, 294 с., ил.

² Про обставини придбання бібліотеки А. Кухарського у Варшаві див.: Е. Немировский. В. И. Григорович и библиотека А. Ф. Кухарского // *Україна: Культурна спадщина, національна свідомість, державність*, вип. 5: ПРОСФОННМА: Історичні та філологічні розвідки, присвячені 60-річчя академіка Ярослава Ісаєвича. Львів 1998, с. 431-433.

відомим лише один примірник цього видання, до того ж, в одеському зберігся титульний аркуш, якого немає в примірнику Центральної бібліотеки Інституту сербських досліджень у Бавцені.

Унікальною за кількістю та змістом є збірка правничих книг — 344 видання, що надійшли в складі бібліотеки відомого польського історика й правника Ромуальда Губе (1803–1890). Понад два десятки книг надійшло від родини Воронцових, серед яких перше видання знаменитого музичного трактату з гармонії Дзозеффо Царліно (1519–1590) *Dimonstrations harmoniche*, Венеція 1571 (№ 484). Надходили книги також з інших закладів Одеси: Музею книги, Крайового історико-археологічного музею, Товариства історії і старожитностей, Одеської наукової бібліотеки. Декілька книг раніше належали ліцею кн. Безбородька в Ніжині (№ 118: *Corpus iuris civilis*, Ліон 1598); Віленській єзуїтській колегії (№ 356 і 417) та Віленській академії (№ 212, 356, 417, 469) — фактично, це один і той сам навчальний заклад; бібліотеці отців Василян Жировицького монастиря (№ 232: твори Гомера, Страсбург 1572). Одна з книг раніше належала видатному німецькому мислителю Йоганові Гердеру (№ 401).

Каталог укладено за алфавітом авторів або назв книг. Описи зроблено дуже кваліфіковано, з урахуванням новітніх методів і з покликами на сучасні західні каталоги та дослідження. Додано цінні покажчики: заголовків книг, друкарень, іменний. Шкода тільки, що українською мовою надруковано лише вихідний літопис цього цінного видання.

Юрій Ясіновський